

Nederlands contactorgaan van de Duitse motiefgroep Ornithologie met een bijdrage uit België. Contactpersonen: Gerard Kolman en Peter van Nies. Eerstgenoemde int de contributie van de Ned. (en ev. Belgische leden) en redigeert dit orgaan.

Tel. 0486-473868. E-mail: gajkolman@home.nl. Website van de MGO (Peter van Nies) www.MG-O.de

Contactbrief 102 (maart 2017)

Jahrestreffen 2017 in Oeding

Het kan misschien nog: geef uzelf op voor het Jahrestreffen net over de Nederlandse grens bij Winterswijk!! Ik hoop dat er nog plaats in het hotel is..... Nu het in de buurt is, zou het leuk zijn als ook veel Nederlanders acte de présence gaven. Maak kennis met onze Duitse vrienden die dezelfde hobby hebben en zie de uitnodiging nogmaals.

De jaarlijkse bijeenkomst van de leden van de motiefgroep vindt dit jaar plaats in Oeding. Dat zegt u waarschijnlijk niets maar Oeding ligt in het grensgebied van Nederland en Duitsland in de prachtige omgeving van Winterswijk. Winterswijk heeft prachtige kerkdorpen in haar omgeving en op vogelgebied is het daar smullen zeker in de periode dat de vogels zingen. Ik heb daar de ortolaan ooit eens horen zingen maar dat is nostalgie helaas.

Dat Oeding op de grens is uitgekozen, is geen toeval. Men wil in Duitsland ook wel eens kennis maken met de Nederlanders die dezelfde hobby hebben. Bovendien ligt het vlakbij het Zwillbrocker Venn en dat kennen de meeste Nederlanders wel van de daar voorkomende flamingo-kolonie.

Een uitgelezen kans om eens als Nederlander aan het Jahrestreffen deel te nemen. Naast excursies vinden er tal van activiteiten plaats die u als filatelist met belangstelling voor vogels en postzegels zullen interesseren. Breng uw ruilmateriaal mee want er is veel tijd en ruimte om te ruilen en te kopen.

We logeren in een luxe en betaalbaar hotel met een voortreffelijke keuken en u weet waarschijnlijk dat de Duitsers kieskeurig zijn en het beste eisen van de koks in Burghotel Pass. Prijs en afstand hoeven dit keer geen enkel bezwaar te zijn om eens een keer naar zo'n Jahrestreffen te komen. Men spreekt Nederlands in het hotel. U vindt verdere uitleg en kosten op pagina 145-18 van de Rundbrief. Mag ik op uw deelname rekenen?

Omdat het Jahrestreffen dit keer op de grens van Nederland en Duitsland ligt zijn er plannen om onze halfjaarlijkse Nederlands/Belgische contactdag in Oeding te houden. Ietsje verder dan IJsselstein maar een uitgesproken kans om contacten te leggen.

Zo snijdt het mes van twee kanten. Het betekent echter wel dat we ook op de twintig deelnemers die naar de contactdag komen, rekenen. Bij het ter perse gaan van deze contactbrief zijn deze plannen nog verre van concreet en u zult in een volgend schrijven meer vernemen over contactdag/Jahrestreffen. Maar kom allen!

Mutaties en contributie

Slechts twee mensen hebben hun contributie nog niet betaald. Ik heb regelmatig gemaaild, maar krijg geen contact: Gerrit van Vuuren heeft zich afgemeld.

27 Euro op rekening van G. Kolman, Escharen onder vermelding van contributie MGO 2017. Ik verzamel van de Nederlandse en een aantal Belgische leden de contributie en maak het gezamenlijke bedrag over naar Duitsland.

IBAN: NL12 INGB 0000 015324 BIC: INGBN2A

Rondzendingen

Rondzending VR13 en VR14 rouleren momenteel in het land en er zijn 5 mensen die hem nog moeten krijgen. Daarna volgt er een nieuwe zending. Wil u een keer meedoen om te proberen, dan kan dat als u zich opgeeft bij Gerard Kolman (zie kop van deze cb).

Speciale map persoonlijke vogelzegels

Na de vogels van het Naardermeer en de vogels van De Griend komen er eind februari nieuwe vogels uit bij PostNL: van elk seizoen volgt een postzegelvel.

Hier een voorbeeld .

Zie voor meer informatie: <http://collectclub.postnl.nl/postzegels/persoonlijke-postzegels/speciale-map-vogels.html>

Jahrestreffen in Oeding (in het westelijke Münsterland) van 4 t/m 7 mei 2017

Beste leden,

Tijdens het laatste Jahrestreffen in Erbenhausen werd besloten om ons volgende Treffen bij voorkeur te organiseren in het Nederlands-Duitse grensgebied.

Na grondig onderzoek werd een voor onze groep zeer geschikt hotel gevonden, net over de grens bij Winterswijk. Het is het 3-sterren familiehotel "Burghotel Pass".

Burghotel Pass – Burgplatz 1 – 46354 Oeding
Tel.: 02862 / 583-0 – Fax: 02862 / 583-70
Mail: info@burghotel-pass.de
Internet: www.burghotel-pass.de

Dit Hotel ligt in Südlohn, deelgemeente Oeding en beschikt over bijna 50 kamers, enige conferentiezalen en – niet onbelangrijk – een zeer goede keuken. Voor en naast het hotel zijn voldoende parkeerplaatsen beschikbaar.

Bovendien ligt het niet ver van het "Zwillbrocker Venn", waar zich Europa's noordelijkste Flamingo-kolonie bevindt. Een excursie naar deze kolonie zal zéker in het programma opgenomen worden!

Wij hebben het volgende gereserveerd:

15 tweepersoonskamers voor een prijs van € 80,= per kamer per nacht incl. ontbijtbuffet

10 eenpersoonskamers voor een prijs van € 50,= per kamer per nacht incl. ontbijtbuffet

Halfpension voor een prijs van € 19,50 per persoon, waarvoor 's avonds voor onze groep een 3-gangenmenu of buffet zal worden gereserveerd.

Honden zijn welkom: enkele 'hondvriendelijke' kamers zijn beschikbaar (bij boeking a.u.b. melden).

Prijs € 8,= per hond per nacht

Aanmelden bij het hotel met "**Stichwort Motivgruppe Ornithologie**"

BELANGRIJK: De kamers zullen voor ons tot 31 januari 2017 worden vastgehouden!

In het hotel spreekt men perfect Nederlands!

Het "organisatiecomité":

Hans en Agnes van der Sanden

Peter en Henriëtte van Nies

Futen

Futen lopen onbeholpen op het land door hun ver naar achter geplaatste poten. Ze zijn meer op een leven op water aangewezen dan op het land. In hun vermogen tot duiken worden ze alleen overtroffen door pinguïns. Vroeger werden de futen en zeeduikeurs door zoölogen ingedeeld in de orde *Pygopodes*. Maar beide groepen onderscheiden zich echter in vele opzichten van elkaar. Bijv. door het aantal halswervels en hun poten. **Zeeduikeurs** hebben zwemvliezen en **Futen** de karakteristieke zwemlobben (1), die de tenen bij de roei bewegingen verbreden. De gemeenschappelijke kenmerken van beide orden zijn het resultaat van een gelijkgerichte aanpassing aan gelijke levensomstandigheden.

2. Fuut, *Podiceps cristatus*

Futen zijn vogels van zout en zoet water, maar ze broeden alleen bij zoet water. Ze hebben een drijvend nest in ondiep water of dicht bij de waterkant (2) op het land. De geslachten zijn uiterlijk gelijk, maar meestal zijn de mannetjes wat groter. Ze komen verspreid voor over de gehele wereld behalve in het Zuidpoolgebied.

Futen, orde *Podicipediformes*, hebben de grootte van lijster tot eend. De poten zitten helemaal achteraan de romp. Aan land bewegen de futen zich alleen maar als het beslist niet anders kan. B.v. bij het bouwen van het nest en het broeden. De nagel van de middelste teen is aan het eind als een kam gerafeld. Waarschijnlijk voor de verzorging van de veren. De staartpennen zijn klein en zacht. Daardoor lijken de vogels staartloos. Ze gebruiken het nest als een vaste plaats om te paren. Als daar voldoende plantenmateriaal ligt nodigt het vrouwtje het mannetje uit voor de paring. Futenouders voeren hun jongen soms veertjes.

Er zijn 6 geslachten met 23 soorten.

De 6 geslachten: *Podiceps*, met 9 soorten, *Podilymbus*, met 2 soorten, *Aechmophorus* met 2 soorten, *Rollandia* met 2 soorten, *Poliocephalus* met 2 soorten en *Tachybaptus* met 6 soorten. In ons land kunnen we 5 soorten waarnemen. De **Fuut**, *Podiceps cristatus*, **Roodhalsfuut**, *Podiceps grisegena*, **Kuifduiker**, *Podiceps auritus*, **Geoorde Fuut**, *Podiceps nigricollis*, en de **Dodaars**, *Tachybaptus ruficollis*.

Het geslacht *Podiceps*

In Nederland is de **Fuut**, *Podiceps cristatus* (3), tegenwoordig een vrij talrijke broedvogel. Waarom de Fuut, *Podiceps cristatus*, in vorige eeuwen zeldzaam was verklaarde **Nozeman**: 'Naer de Franschen naem des Vogels, die *Grèbe* is, zijn de kostbaere en parelblinkende lijsten of randen der Winter Overmantelen van de aanzienlijke Vrouwen "*Grèbes*" geheeten, dewijl die randen gemaakt zijn van de samengenaede Borstvellèn deezer Vogelen.' Omwille van de achterwaartse stand van de

4. Fuut, *Podiceps cristatus*.

In winterkleed en in prachtkleed

poten werden Futen vroeger ook "*arsvoote*" genoemd, letterlijk betekent dit stuitvoetig. Ze komen voor in Europa, Noord-Afrika en Klein-Azië.

De balts van de Fuut is een waar spektakel. Het begint als twee Futen tegenover elkaar drijven en elkaars bewegingen

1. Fuut, *Podiceps cristatus*

2. Fuut, *Podiceps cristatus*

3. Fuut, *Podiceps cristatus*, in prachtkleed

nabootsen. Het hoogtepunt is de 'pinguïndans'. Beide Futen duiken onder, verzamelen waterplanten in de snavel. Dan duiken ze op en komen rechttop tegenover elkaar te staan.

De **Roodhalsfuut**, *Podiceps griseigena*, is in ons land een doortrekker en een wintergast in kleine aantallen. Ze zijn, in hun prachtkleed, makkelijk te onderscheiden van de gewone Fuut door de roodbruine hals. Het zijn bewoners van Oost-Europa, West-Canada en Alaska.

De **Kuifduiker**, *Podiceps auritus* (5), is een wintergast in een klein aantal en dan voornamelijk op de kustwateren. Het is de grootste met de langste hals van de twee bij ons voorkomende kleine futen. Ze hebben een opvallend prachtkleed maar zijn in hun winterkleed moeilijk te onderscheiden van de Georde Fuut. Het is een broedvogel van Noord-Europa, Noord-Azië en Noord-Amerika.

De **Georde Fuut**, *Podiceps nigricollis* (6), is iets kleiner dan de Kuifduiker. Ze hebben in prachtkleed een zwarte hals en geelbruine

5. Kuifduiker, *Podiceps auritus*, in prachtkleed

6. Georde Fuut, *Podiceps nigricollis*, in prachtkleed

oorpluimen. Het is een vrij schaarse broedvogel en een doortrekker en wintergast in een klein aantal. Als onderdeel van de balts 'rennen' ze samen over het water. Ze broeden bij ons graag in kokmeeuwenkolonies. En komen voor in Noord-Amerika, Eurazië en zuidelijk Afrika.

Patagonische Fuut, *Podiceps gallardoi*, leeft op meren op de hoogvlakten van zuidelijk Zuid-Amerika. In deze meren leeft geen vis. De Patagonische Fuut leeft hier van kleine kreeftachtige zoals vlokreeftjes en van grote slakken. Het vrouwtje legt in het drijvende nest slechts

7. Grote Fuut, *Podiceps major*

twee eieren die meestal beide uitkomen. Maar ze kunnen hier slechts met moeite een jong grootbrengen. Wordt de voedselsituatie ter plaatse erg slecht, dan verlaten ze zelfs het enige jong en verplaatsen ze zich naar een ander meer. De overige soorten van het geslacht *Podiceps* komen allen voor in Zuid-Amerika: **Grote Fuut**, *Podiceps major* (7), **Zilverfuut**, *Podiceps occipitalis* (8), **Puna Fuut**, *Podiceps taczanowski*, endemisch op het Junimeer in Peru en de uitgestorven **Andesfuut**, *Podiceps andinus*.

8. Zilverfuut, *Podiceps occipitalis*

Het geslacht *Tachybaptus*

De **Dodaars**, *Tachybaptus ruficollis* (9), is de kleinste Europese fuut. Het is bij ons een vrij schaarse broedvogel en een doortrekker en wintervogel in een vrij groot aantal. Toen jagers nog gebruikmaakten van voorladers stond de Dodaars bekend als 'hagelzakje'. In het Duits '*Schrotbeutel*'. De balg van de Dodaars werd door jagers gebruikt om kruit en hagel in te vervoeren. Andere streeknamen zijn 'leren kontje', 'beurzeke tabak', 'duikelaartje' en duikeleendje. Eigenlijk is hij genoemd naar de dot veertjes die bij zijn aars groeien. Ze komen voor in Europa, Afrika, Japan, Madagaskar en zuidoosten en zuidwesten van Azië.

10. Australische Dodaars, *Tachybaptus novaehollandiae*

De andere *Tachybaptus*-soorten: **Amerikaanse Dodaars**, *Tachybaptus dominicus*, Midden-Amerika en Zuid-Amerika; **Australische Dodaars**, *Tachybaptus novaehollandiae* (10), Australië en

9. Dodaars, *Tachybaptus ruficollis*

Nieuw-Zeeland; **Pelzels Dodaars**, *Tachybaptus pelzelii*, endemisch op Madagaskar; **Indische Dodaars**, *Tachybaptus tricolor*, Celebes, Molukken, Nieuw Guinea en Salomons eilanden; de **Madagaskar Dodaars**, *Tachybaptus rufolavatus* kwam voor op het Alactrameer, maar is uitgestorven. Dit waarschijnlijk door het uitzetten van baarzen en het gebruik van nylon visnetten.

Het geslacht *Podilymbus*

De **Dikbekfuut**, *Podilymbus podiceps*, komt voor in Noord- en Zuid-Amerika en wordt een enkele maal als dwaalgast in Europa aangetroffen. Ze hebben een vrij zware snavel met rondom een zwarte ring. De **Atilanfuut**, *Podilymbus gigas* kwam voor op het Atilanmeer van Guatemala. Deze soort, die niet kon vliegen, is uitgestorven doordat in het meer de grootbekbaars werd uitgezet. De Baarzen kaapten al het voedsel, krabbetjes en kleine visjes, voor de futen weg.

Het geslacht *Rollandia*

De **Witwangfuut**, *Rollandia rolland* (11), komt voor in Peru, Zuid-Brazilië en de Falkland eilanden. De **Titicacafuut**, *Rollandia microptera* komt op een hoogte van ongeveer 3500 meter voor op enkele grote meren in de Andes. Dit is een soort die niet kan vliegen.

Het geslacht *Poliiocephalus*

De **Grijskopfuut**, *Poliiocephalus poliocephalus*, komt voor in Australië, Tasmanië en zuidelijk Nieuw-Zeeland. De **Nieuwzeelandse Fuut**, *Poliiocephalus rufopectus* komt alleen in Nieuw-Zeeland voor.

11. Witwangfuut, *Rollandia rolland*

12. Zwanenhalsfuut, *Aechmophorus occidentalis*

Het geslacht *Aechmophorus*

De **Clarksfuut**, *Aechmophorus clarkii*, komt voor in Mexico en het westen van de Verenigde Staten van Amerika. Ze hebben opvallende rode ogen. De **Zwanenhalsfuut**, *Aechmophorus occidentalis* (12), komt voor in centraal Noord-Amerika. Deze soort heeft een spectaculaire balts.

Hans van der Sanden

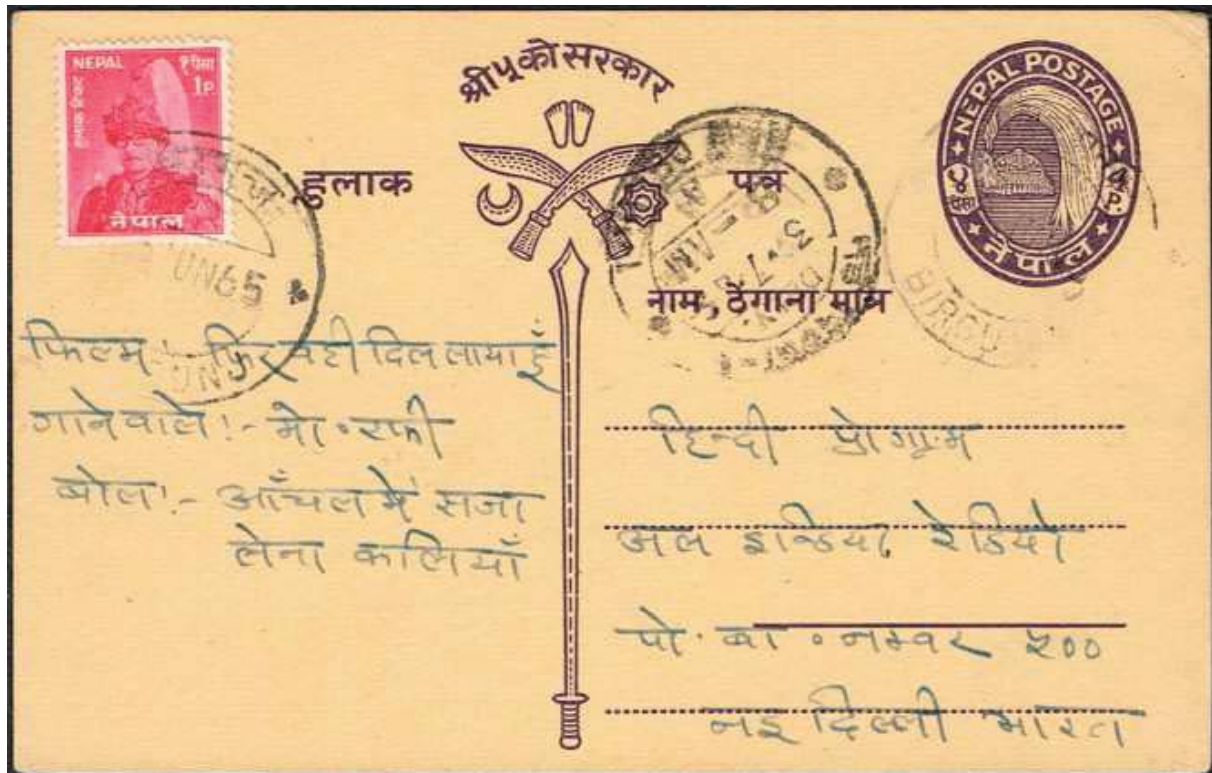
Nestbouw van de **Fuut**, *Podiceps cristatus* op postwaardestuk van USSR en Fuut met 2 jongen op postwaardestuk van Roemenië

De koningskroon van Nepal

Door Peter van Nies

Enige tijd geleden kreeg ik een Nepalese briefkaart aangeboden. Het betrof een kaart met een ingedrukt zegel van 4 Paisa voor binnenlands gebruik, in 1965 verzonden van Birgunj (een stad in het zuiden van Nepal, ook wel Birganj genoemd) naar New Delhi in India. Voor deze buitenlandse bestemming moest een zegel van 1 Paisa worden bijgeplakt (Afb. 1).

Afb. 1: Postwaardestuk van 4 Paisa met 1 Paisa bijfrankering

Een 'hoofddekseel met een pluim'

Zowel op het ingedrukte zegel als op de bijgeplakte zegel zien we een 'hoofddekseel met een pluim'. Dat klinkt wat oneerbiedig, want uiteindelijk blijkt het namelijk te gaan om een prachtig vormgegeven, waardevolle kroon, dicht bezet met diamanten en parels, behangen met grote druppelvormige robijnen en smaragden; en bovenop, in een vassing met nog meer diamanten, een enorme pluim. Wat moet ik daarmee in mijn vogelverzameling dacht ik in eerste instantie. Toen schoot me te binnen dat Hans van der Sanden enkele jaren geleden in onze contactbrief een artikel had geschreven over Paradijsvogels en daarin werd vermeld dat de kroon van de Nepalese koningen met paradijsvogelveren zou zijn getooid. Laat dat 'hoofddekseel' nou precies die koningskroon zijn (Afb. 2)! Die briefkaart heb ik toen dus inderdaad gekocht.

Afb. 2: Koningskroon

Hoe zijn die veren in Nepal terechtgekomen?

Afb. 3a: Kleine paradijsvogel

Afb. 3b: Grote paradijsvogel

kolonie Nederlands Nieuw Guinea (Afb. 3a en b). Al in de 16^e eeuw, nadat Spaanse ontdekkingsreizigers Nieuw Guinea en de omringende eilanden hadden ontdekt, werden veren van paradijsvogels verhandeld. In navolging van de lokale bevolking werden ze door ijdele Europese dames gebruikt om er hun hoeden mee te versieren. Later zouden ze zelfs gebruikt zijn ter verfraaiing van tiara's en kronen van Europese vorsten. Ook de Nepalese kroon zou als gevolg van deze handel al in 1843 van paradijsvogelveren zijn voorzien aldus historicus Percival Landon; ze werden er geïntroduceerd door een zekere Mathbar Singh Thapa, die toen premier was.

Als gevolg van deze handel moest op een gegeven moment zelfs gevreesd worden voor het uitsterven van een aantal paradijsvogelsoorten.

Welke paradijsvogelsoort?

Het was wel even zoeken om een antwoord op deze vraag te krijgen. Gezien de aard van de 'pluim' had ik drie opties bedacht: Grote paradijsvogel (Afb. 4 *Paradisaea apoda*), Kleine paradijsvogel (Afb. 5 *Paradisaea minor*) of Keizer Wilhelm

Afb. 5: Kleine paradijsvogel

paradijsvogel (Afb. 6 *Paradisaea guilielmi*), alle drie schitterende vogels met een geweldig mooi verenpak. Ze hebben alle drie sterk verlengde flankveren die – variërend per soort - van helder geel aan de basis tot wit aan het uiteinde gekleurd zijn, en het zijn precies deze veren die voor de versiering werden gebruikt.

De oorsprong van de voor de eerste kroon gebruikte veren was helaas niet meer met zekerheid te achterhalen. Die zijn er ook niet meer want in 1957 moest voor de kroning van koning Mahendra de kroon opgeknapt worden: kennelijk waren de veren niet meer in zo'n beste staat. Aangezien de handel in paradijsvogelveren sedert 1924 streng verboden was, zou dat wel eens een groot probleem kunnen worden. Alle soorten behorende tot het geslacht *Paradisaea* staan namelijk op CITES lijst 2 (Afb. 7: *Convention of International*

Het is lange tijd een raadsel geweest hoe deze veren in Nepal terecht zijn gekomen om daar de kroon van de koning – en de kronen van enkele andere hoogwaardigheidsbekleders - te verfraaien. De in aanmerking komende paradijsvogels komen namelijk alléén voor op Nieuw-Guinea en enkele nabij gelegen eilandjes, u kent ze vast nog wel van de zegels van onze voormalige

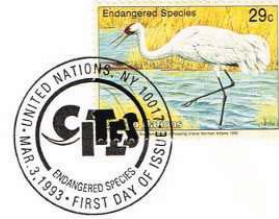
Afb. 4: Grote paradijsvogel

Afb. 6: Keizer Wilhelm paradijsvogel

Trade in Endangered Species), wat er op neerkomt dat de handel in deze vogels aan strenge regelgeving onderhevig is, zodat de overlevingskansen van deze soorten niet in gevaar komt.

Gelukkig voor Nepal, schoten de Amerikanen te hulp! Door de Amerikaanse Douane waren ooit een aantal balgen (geprepareerde, lege huid inclusief veren) in beslag genomen en opgeslagen in het "American Museum of Natural History". Hiervan werden er zes aan Nepal ter beschikking gesteld waarna de kroon gerenoveerd kon worden. Dankzij een relatie bij de *Interessengemeinschaft Neuguinea* kon ik achterhalen dat deze balgen van de Grote paradijsvogel (Afb. 4) afkomstig waren, waarmee mijn vraag dus beantwoord was.

Afb. 7: CITES

Afb. 8: Ex-koning Gyanendra

Nu te bezichtigen?

De laatste Nepalese koning Gyanendra werd op 4 juni 2001 met de bewuste kroon tot koning gekroond (Afb. 8), maar dat is hij niet lang geweest: op 28 mei 2008 werd het koninkrijk Nepal bij parlamentsbesluit namelijk opgeheven en was het land voortaan een republiek. De koning werd verplicht om het koninklijke paleis te verlaten en de kroon, samen met andere kroonjuwelen bij zijn vertrek in te leveren. Het paleis met de mooie naam "Narayanhiti Palace" in Kathmandu werd omgevormd tot een museum en hier zouden de stukken blijvend tentoongesteld worden.

Aanvankelijk weigerde de nu ex-koning hieraan mee te werken; hij verliet weliswaar het paleis, maar kroon en kroonjuwelen bleven onvindbaar. Op de site van het museum heb ik niet kunnen achterhalen of ze zich inmiddels daar bevinden. Waar ze dan wél zijn? Ik weet het niet en ik houd me aanbevolen voor tips hieromtrent.

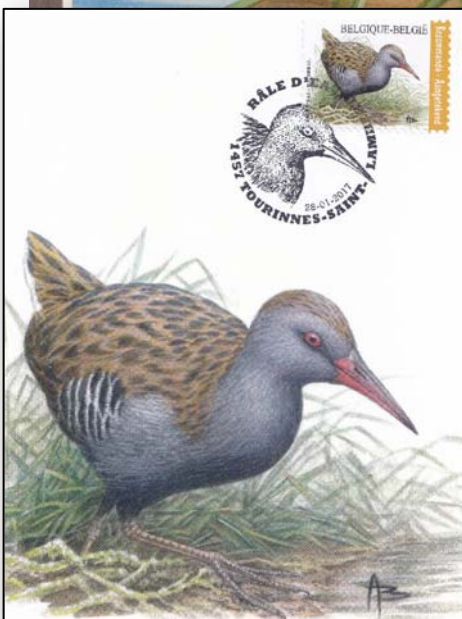

Dienstenvel van Papua Nieuw Guineea met Grote Paradijsvogel (*Paradisaea apoda*) volgens de catalogus postwaardestukken van Leif Rasmussen: nummer OC-7 type "B".

ORNIFLANDRIA

De wilde eend van Buzin

Het gebeurt niet veel dat er een postzegelontwerp van André Buzin in een veiling wordt aangeboden. Hierbij gaat het dan telkens om niet aangenomen ontwerpen, want het definitieve ontwerp bevindt zich normaal gezien in de handen van bpost (of bephila). Van de nieuwere postzegels zijn er al bijna helemaal geen niet aangenomen ontwerpen in de handel, want het ontwerp wordt meestal direct goedgekeurd (wellicht ook omdat André Buzin nu beter weet wat er gevraagd wordt en wat goed is). Van de oudere postzegels durft er wel af en toe een ontwerp opduiken. Dat is nu het geval in de postzegelveiling van Van Looy & Van Looy (VL 157, 17 & 18 februari 2017, lot nummer 1929): <http://www.vanlooystampauctions.com/details.asp?ID=1929>. Dit niet aangenomen ontwerp is een originele tekening van de Wilde eend en heeft een inzetprijs van 500 euro.

Een dure start van 2017

2017 is gestart met een dure vogel van Buzin – de waterral met het nieuwe tarief van een aangetekende brief. Een vel bestaat uit 10 gegomde zegels en moet 52,90 euro kosten (of 5,29 euro voor één zegel).

kobra (Koenraad Bracke), kobra22@telenet.be